

In Spanje hebben tienduizenden mensen op 25 september 2012 getracht het parlamentsgebouw in Madrid te “omsingelen”. Onder het roepen van slogans zoals “De democratie wordt gekaapt!”, “Ontslag van de regering!” hadden de betogers, voor ze naar het Neptunus plein tegenover het parlamentsgebouw gingen, eerst massale volksvergaderingen georganiseerd.

De regering van Mariano Rajoy (Volkspartij, PP) stuurde aan op een confrontatie. De PP leiders vergeleken de initiatiefnemers van de demonstratie – Coordinadora 25S en het iPlataforma En Pie! – met de fascistische die op 23 februari 1981 een mislukte coup hadden gepleegd. Er waren meer dan 1300 leden van de speciale oproerpolitie gemobiliseerd. Ze vielen de betogers aan en schoten rubber kogels af. Dat leidde de hele nacht tot confrontaties met als resultaat meer dan zestig gewonden en minstens 35 aanhoudingen.

Toch kwamen er de volgende dag, 26 september, opnieuw duizenden bijeen bij het Parlement. En de regering, die zich ervan bewust werd dat ze meer en meer haar sociale gezicht aan het verliezen was begreep dat noch haar campagne, noch het politie optreden erin geslaagd waren de tienduizenden mensen te intimideren. Deze klaagden het feit aan dat ze zogenaamde “zetel van de democratie” de gevangene is geworden van de “dictatuur van de markt”.

In Portugal betoogden op zondag 15 september 2012 één miljoen mensen tegen de bezuinigingen die door de troïka worden opgelegd en die ijverig door de regering, onder leiding van Pedro Passos Coelho, worden uitgevoerd. Dit was de grootste mobilisatie in het land sinds 1 mei 1974. Het resultaat was dat de regering gedwongen werd te manoeuvreren en de aangekondigde belastingsverhoging heeft ingetrokken (ongetwijfeld zal ze andere, gelijkaardige maatregelen voorbereiden tegen de werkende bevolking, de gepensioneerden en de werklozen).

De uitdaging van de nieuwe bewegingen

Deze twee recente gebeurtenissen tonen dat er stijgend verzet is bij de bevolking tegen de bezuinigingsmaatregelen. Deze grote mobilisaties werden zowel in Spanje als in Portugal op gang gebracht door nieuwe sociale bewegingen en niet door de grote vakbonden of de politieke partijen van traditioneel links. Dit is een belangrijke verandering. Reeds op 15 mei 2011 lanceerden de “indignados” in Spanje de leuze “geen enkele partij, geen enkele vakbond vertegenwoordigt ons”. Dit bleek geen tijdelijk verschijnsel te zijn. Het gaat hier niet om een “crisis van de partij” of van “de vakbond” of zelfs van “elke vorm van organisatie”. Integendeel, de initiatiefnemers van de mobilisaties leggen de nadruk op de noodzaak zich te organiseren. Het gaat hier om een nieuwe stap in de breuk met de traditionele organisaties van de arbeidersbeweging, die opgesloten zijn in hun conservatisme en in een steeds duidelijker verdediging van het status quo. In de ogen van een groeiend deel van de opstandige massa’s zijn ze daarom nutteloos en worden ze zelfs beschouwd als tegenstanders.

Dit is voor antikapitalistische activisten en organisaties, voor alle mensen uit de traditionele arbeidersbeweging die deze situatie niet aanvaarden, ook een uitdaging. Hun geschiedenis en hun ervaring, met andere woorden, hun ‘expertise’ wortelen in het verleden. Dit verleden wordt steeds meer ingehaald door de huidige crisis van het kapitalisme. De macht van de heersende klasse heeft minder en minder legitimiteit en moet elke dag meer steunen op brutaal geweld. Het apparaat van die overheersing – de staat en zijn nationale en internationale instituties – kan steeds minder “verbeterd” of “hervormd” worden. De term “hervorming” is van betekenis veranderd. Het betekent nu steeds vaker, een aanval op de verworvenheden van de massa’s.

Maar wat er ook verandert, met een verschillende snelheid per land, dat zijn de banden tussen de massa's en de "arbeidersorganisaties". Deze organisaties hebben steeds minder legitimiteit, in navolging van het verlies aan legitimiteit van de instellingen waarin zij zich hebben genesteld. Zo komt er steeds meer ruimte vrij voor de nieuwe sociale bewegingen. Het komt er voor toegewijde activisten dan ook op aan in staat te zijn te helpen met de opbouw van die bewegingen, zonder vooringenomenheid en zonder uit boeken geleerde "oplossingen" op te dringen. Ze moeten beginnen vanuit het startpunt: de "verontwaardiging". Daniel Bensaid zei ooit "verontwaardiging is een beginpunt. Het is het ontwaken bij het begin van een reis. Je bent verontwaardigd, je staat op en dan zie je wat er gebeurt."

* Jan Malewski is lid van de NPA in Frankrijk, uitgever van Inprecor en lid van het Bureau van de Vierde Internationale. Nederlandse vertaling door redactie Grenzeloos.